

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของมารดาและการสนับสนุนทางสังคม
กับพฤติกรรมการปรับความเครียดของมารดาเด็กปัญญาอ่อน

ชื่อผู้เขียน นางสาวอริสา พงษ์ศักดิ์ศรี

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาโรงเรียน

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

อาจารย์พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. ศรีเรือน แก้วกังวาล	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สงคราม เขาวนศิลป์	กรรมการ

บทคัดย่อ

การมีบุตรปัญญาอ่อนก่อให้เกิดความเครียดแก่มารดาซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดและรับภาระหนักในการดูแลบุตร มารดาจึงต้องมีพฤติกรรมการปรับความเครียดเพื่อปรับตัวเข้าสู่ภาวะสมดุลของจิตใจ และสามารถทำหน้าที่มารดาได้อย่างเหมาะสม

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา :

1. ลักษณะและระดับของพฤติกรรมการปรับความเครียดมุ่งแก้ไขที่ปัญหาหรือมุ่งแก้ไขอารมณ์ที่เป็นทุกข์
2. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการปรับความเครียดกับระดับความเครียด
3. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภูมิหลังของมารดา การรับรู้ภาวะปัญญาอ่อนของบุตร การสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการปรับความเครียด
4. ตัวแปรที่ทำนายพฤติกรรมการปรับความเครียด

สมมติฐานในการวิจัย คือ

1. พฤติกรรมการปรับความเครียดลักษณะมุ่งแก้ไขที่ปัญหาที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับระดับความเครียด
2. พฤติกรรมการปรับความเครียดลักษณะมุ่งแก้ไขอารมณ์ที่เป็นทุกข์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับความเครียด
3. ตัวแปรภูมิหลังของมารดาที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการปรับความเครียดทั้งมุ่งแก้ไขที่ปัญหาและมุ่งแก้ไขอารมณ์ที่เป็นทุกข์
4. การรับรู้ภาวะปัญหาอ่อนควบคุม ได้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการปรับความเครียดลักษณะมุ่งแก้ไขที่ปัญหา และมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการปรับความเครียดลักษณะมุ่งแก้ไขอารมณ์ที่เป็นทุกข์
5. การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการปรับความเครียดทั้งสองลักษณะ
6. ตัวแปรภูมิหลังของมารดา การรับรู้ภาวะปัญหาอ่อนของบุตรและการสนับสนุนทางสังคมเป็นตัวแปรร่วมในการทำนายพฤติกรรมการปรับความเครียด

กลุ่มตัวอย่างคือ มารดาเด็กปัญหาอ่อนระดับพอฝึกหัดได้ ช่วงอายุระหว่าง 6 เดือนถึง 10 ปีจำนวน 60 คน การเก็บข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์มารดากลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า :

1. มารดาเด็กปัญหาอ่อนมีพฤติกรรมการปรับความเครียดทั้ง 2 ลักษณะ คือ มุ่งแก้ไขที่ปัญหาและมุ่งแก้ไขอารมณ์ที่เป็นทุกข์ แต่จะมีพฤติกรรมการปรับความเครียดลักษณะมุ่งแก้ไขที่ปัญหาในระดับที่สูงกว่า
2. พฤติกรรมการปรับความเครียดลักษณะมุ่งแก้ไขที่ปัญหาที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการสนับสนุนทางสังคม ($r = -0.22$, $p < .05$) ลำดับการเกิดของบุตร ($r = -0.29$, $p < .05$) และระยะเวลาที่รู้ว่าบุตรมีปัญหาทางสติปัญญา ($r = -0.34$, $p < .01$) แต่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจต่องานอาชีพ ($r = 0.28$, $p < .05$)
3. พฤติกรรมการปรับความเครียดลักษณะมุ่งแก้ไขอารมณ์ที่เป็นทุกข์มีความสัมพันธ์ทางลบกับระดับการศึกษา ($r = -0.30$, $p < .05$) ระดับรายได้ของครอบครัว ($r = -0.26$,

$p < .05$) และความพึงพอใจต่อรายได้ ($r = -0.35, p < .01$) แต่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับความเครียด ($r = 0.42, p < .001$)

4. ตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมการปรับความเครียดลักษณะมุ่งแก้ไขที่ปัญหา คือ ระยะเวลาที่รู้ว่าบุตรมีปัญหาด้านสติปัญญา ความพึงพอใจต่องานอาชีพ และการสนับสนุนทางสังคม ($F = 5.82, R^2 = 0.24, p < .01$)

5. ตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมการปรับความเครียดลักษณะมุ่งแก้ไขอารมณ์ที่เป็นทุกข์ คือ ความพึงพอใจต่อระดับรายได้ ($F = 7.95, R^2 = 0.12, p < .01$)

การศึกษาค้นคว้านี้ได้พบประเด็นที่น่าสนใจหลายประการ อาทิ มารดาบุตรปัญญาอ่อนในกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการปรับความเครียดทั้งมุ่งแก้ไขที่ปัญหาและมุ่งแก้ไขอารมณ์ที่เป็นทุกข์ แต่การปรับความเครียดลักษณะมุ่งแก้ไขอารมณ์ที่เป็นทุกข์จะมีระดับความเครียดสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่การปรับความเครียดลักษณะมุ่งแก้ไขที่ปัญหา ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นการปรับความเครียดที่เนื่องจากการมีบุตรปัญญาอ่อน จึงควรใช้วิธีการมุ่งแก้ไขที่ปัญหา ซึ่งเป็นการใช้สติปัญญามากกว่ามุ่งแก้ไขที่อารมณ์ นอกจากนี้ยังพบว่าระยะเวลาที่มารดาารู้และยอมรับภาวะปัญญาอ่อนของบุตรตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม จะทำให้มารดาใช้วิธีการปรับความเครียดโดยมุ่งแก้ไขที่ปัญหามากกว่าแก้ไขที่อารมณ์ มารดาที่มีบุตรปัญญาอ่อนจึงควรทำใจยอมรับบุตรของตนตั้งแต่เริ่มแรกซึ่งจะทำให้มารดาที่มีความสามารถในการปรับความเครียด และแก้ไขปัญหานั้น ๆ ที่เกิดจากการมีบุตรปัญญาอ่อนได้อย่างเหมาะสม

Thesis Title The Relationships of Mothers' Perception,
Social Supports and Stress Coping Behavior of
Mothers of Mentally Retarded Children

Author Miss Arisa Pongsaksri

M.S. School Psychology

Examining Committee :

Lecturer	Pismai Wibulswasdi	Chairman
Assoc. Prof.	Dr. Sriruen Keawkungwal	Member
Assist. Prof.	Songkram Chowsilpa	Member

ABSTRACT

Mothers of mentally retarded children generally experience stress due to the burden of caring and nurturing their own children. To play mothers' role properly, they search for strategies to cope with stress.

The purpose of this study were to investigate :

1. strategies and level of stress coping behavior -problem-focus or emotion-focus.
2. relationships between stress coping behavior and stress levels.
3. relationships of mothers' demographic variables, perception of mental retardation, social supports and stress coping behaviors.
4. variables that can predict stress coping behavior.

The hypotheses of this study were as follow:

1. problem-focused coping behavior relates negatively with stress levels.
2. emotion-focused coping behavior relates positively with stress levels.
3. mothers' demographic variables relate with both problem-focused coping behavior and emotion-focused coping behavior.
4. mothers' perception to mental retardation relates positively with problem-focused coping behavior and relates negatively with emotion-focused coping behavior.
5. social supports relate positively with both strategies of stress coping behavior.
6. stress coping behavior can be predicted by mothers' demographic variables, mothers' perception of mental retardation and social supports.

Sample in this study consists of 60 mothers of trainable retarded children (6 months to 10 years). Data are collected by interviewing technique.

Major findings were as follows :

1. mothers use both strategies of stress coping behavior but they are more likely to cope with problem-focused behavior.
2. problem-focused coping behavior relates negatively with social supports ($r = -0.22, p < .05$), birth order ($r = -0.29, p < .05$) and period of mothers' perception of mental retardation ($r = -0.34, p < .01$) but relates positively with career satisfaction. ($r = 0.28, p < .05$)

3. emotion-focused coping behavior relates negatively with education levels ($r = -0.30, p < .05$), family income ($r = -0.26, p < .05$) and satisfaction to family income ($r = -0.35, p < .01$) but relates positively with stress levels. ($r = 0.42, p < .001$)

4. problem-focused coping behavior is predicted by three significant variables : period of mothers' perception of mental retardation, career satisfaction and social supports. ($F = 5.82, R^2 = 0.24, p < .01$)

5. emotion-focused coping behavior is predicted by satisfaction to family income. ($F = 7.95, R^2 = 0.12, p < .01$)

This study revealed interesting findings, such as mothers of mental retarded children use both strategies in coping with stress-problem-focused and emotion-focused behavior. Emotion-focused behavior, however, appears to relate significantly with high level of stress but the problem-focused behavior does not significantly relate to any level of stress. Therefore, problem-focused coping behavior should be recommended for mothers of retarded children. In addition, it is found that mothers who know and accept the retardation of their children at earlier stage use problem-focused strategy much more. The perception and acceptance of their children at the early stage are recommended for mothers to cope with stress and other problems effectively.